

Згадаємо жертв Голокосту

(27 січня – Міжнародний день пам'яті жертв Голокосту)

75-а річниця звільнення в'язнів найбільшого нацистського концтабору смерті Аушвіц-Біркенау в Освенцімі (Польща).



Міжнародний день пам'яті жертв Голокосту — пам'ятна дата, запроваджена рішенням Генеральної Асамблеї ООН від 1 листопада 2005 р. Відзначається щорічно – 27 січня, щоб вшанувати та зберегти пам'ять про цю страшну трагедію, про всіх невинно розстріляних, страчених у газових камерах, виснажених голодом і примусовою працею.

"Голокост, що призвів до винищення однієї третини євреїв і незліченних жертв з числа представників інших меншин, буде завжди служити всім народам застереженням про небезпеки, що таять у собі ненависть, фанатизм, расизм і упередженість", - йдеться в резолюції Генеральної Асамблеї ООН. Ініціаторами ухвалення документу виступили Ізраїль, Канада, Австралія, США, а їх співавторами - ще понад 90 держав.

Голокост з грецької перекладається як "всеспалення" й означає систематичне переслідування і знищення (геноцид) євреїв нацистською Німеччиною та її союзниками протягом 1933-1945 років. У ширшому розумінні – знищення людей за ознакою їхньої расової, етнічної, національної приналежності, або генетичного типу як неповноцінних, шкідливих.

Оголосивши 27 січня Міжнародним днем пам'яті жертв Голокосту, Генеральна Асамблея ООН закликала держави-члени розробити просвітницькі програми, щоби наступні покоління зберегли пам'ять про цю трагедію з метою запобігання в майбутньому актам геноциду і охороняти, як пам'ятки історії, місця, де відбувалися масові вбивства євреїв.

Дата 27 січня обрана не випадково: саме цього дня 1945 року війська 1-го Українського фронту звільнили в'язнів найбільшого нацистського концтабору смерті Аушвіц-Біркенау в Освенцімі (Польща).



За час існування цього концтабору в ньому загинуло, за різними оцінками, від 1,5 до 2,2 млн. людей. За загальними оцінками жертв масового знищення євреїв під час Другої світової війни, впродовж Голокосту, значно більше. Офіційно визнано, що нацисти вбили від 5,5 до 6,1 млн євреїв, ромів, представників інших груп і меншин, інвалідів, політичних супротивників.

Як відомо, одразу після окупації України нацисти розгорнули широку мережу гетто (найбільшим було Львівське), а згодом почали масово розстрілювати єврейське населення. Одними з найбільших і найвідоміших були розстріли у Бабиному Яру в Києві, але знищення євреїв України було систематичними і повсюдними.

На Прикарпатті в роки Другої світової війни розігралася трагедія не менших масштабів, ніж у інших всесвітніх символах катастрофи єврейського народу – Бабиному Ярі у Києві, Янівському таборі у Львові, Варшавському гетто та ін.

Перед війною на Коломийщині проживало майже 30 тис. єврейського населення, діяли 18 синагог, 35 молебних домів.

Велика Коломийська синагога, спалена в 1943 р.



В Коломії в 1942 році було створено 3 гетто: в районі вул. Валової, Мазепи, в районі вул. Верещинського, Старицького, Гетьманської, та в районі вул. Войнаровського, Недільського. Через ці три гетто пройшло понад 58 800 чол. Сюди входили не лише коломияни, привозили євреїв з Австрії, Чехії, Польщі, а також довколишніх районів. Майже всі люди були знищені: в Шепарівцях знищено – 37 878 чол., нижче Центральної районної лікарні за різними даними 15-17 тис. чол., по вул. Бандери (Першотравнева) 3200 чол. Наприклад, в смт. Печеніжині до війни проживало 8 тис. євреїв, всі вони були знищені. Живими на кінець війни в Коломії залишилось 8 євреїв (лікарі). З Коломийського гетто, в основному, відправляли в концтабір Белжець (Польща), де їх масово знищували у газових камерах. Приміром в одному з документів вказано, що 11 червня 1943 року в Белжець вивезено 3 тисячі євреїв. По вулиці Мазепи (колись Жовтневій) вели людей в Шепарівцівський ліс, під час кожного етапу по дорозі 10-12 чол. розстрілювали чи вішали, решту розстрілювали в лісі. На гардинній фабриці утримували в нелюдських умовах, приречених на страту: понад 100 людей по два-три дні без їжі і води в невеликих кімнатах не завжди витримували, помирали...



Пам'ятник жертвам нацизму м. Коломия

Вважається, що через Коломию за роки Голокосту пройшло близько 40-50 тисяч євреїв, про що свідчить пам'ятний знак на трасі Івано-Франківськ – Коломия – Чернівці неподалік с. Шепарівці. Його збудовано коштом ізраїльського «Товариства вихідців з Коломії» у 1993 р. з нагоди 50-ї річниці Шепарівцівської трагедії.



Уперше Міжнародний день пам'яті жертв Голокосту відзначили в усьому світі у 2006 р. Таким чином світова спільнота вшановує багато мільйонів євреїв, ромів і представників інших меншин, які під час Другої світової війни віддали життя за свою національність.

У цей день, День скорботи і пам'яті, ми приєднуємося до загальної печалі і прагнемо співчувати всьому цьому болю та втраті, ім'я якої Голокост. Її ніяк не заповнити. Але нехай живе надія, що подібного більше ніколи не повториться!

Підготувала Руслана Ониськів
провідний бібліограф